

ХРИСТОВИМ СТОПАМА – ПОКЛОНИЧКО ПУТОВАЊЕ У СВЕТУ ЗЕМЉУ

"Крсту Твоме поклањамо се, Владико, и свето Васкрсење Твоје певамо и слаavimo."

Са поклоничког путовања у Јерусалим, које је милошћу Божијом, а по благослову епископа зворничко тузланског, господина Хризостома, организовала поклоничка агенција „Путеводитељица“ у периоду од 03.02.2015.-10.02.2015. године, чланице Кола српских сестара „Света Ангелина Српска“ из Црњелова са овог путовања су донијеле Крст који је заједно са поклоницима прошао управо „Христовим стопама“. Поклоници су Крст носили Улицом бола, прошавши сва она мјеста која је прошао и Господ носећи свој Крст, све до Голготе. Крст је освештан на Голготи, на плочи Миропомозања, на Гробу Господњем, као и на другим светим мјестима, а по повратку са путовања у њега је уграђена и Честица Часног Крста, и Крст је постављен у Храму Вазнесења Господњег у Горњем Црњелову, као благослов из Свете Земље, свима онима који дођу да му се поклоне. Управо због тога, ову репортажу је најбоље и почети стиховима:

„Крсту се Твоме поклањамо, Христе, и свето васкрсење Твоје певамо и слаavimo, јер Ти си Бог наш, осим Тебе другога не знамо, име Твоје именујемо. Дођите, сви верни, поклонимо се светоме Христовом васкрсењу, јер ево дође Крстом радост свему свету. Свагда благосиљајући Господа, певамо васкрсење Његово, јер распеће претрпевши, смрћу смрт уништи.“

Све је почело у уторак, 03.02.2015. године, када је група од четрнаест поклоника из Републике Српске, Србије и Црне Горе, кренула из Београда за Тел Авив, а одатле у Свету Земљу, тамо гдје све почиње, бива, и завршава се, тамо гдје је прошлост, садашњост и будућност, тамо гдје је бол и страдање, али и радост и васкрсење. Отворила су се врата Јерусалима, и поклоници су имали прилику да крену путем којим је Господ корачао за вријеме свога овоземаљског живота, од свога рођења, па до страдања и васкрсења, чинећи многобројна чудеса, проповједајући, а све ради спасења рода људскога.

Шта рећи о Светој Земљи, о Земљи која постоји од 14. маја 1948. године а ипак је ту увијек постојала. Земља Адама, Ноја, Аврама, Мојсија, Давида и прије свега Земљи Сина Божјег, Господа нашег Исуса Христа, Земља свих нас! То је Земља Старог Завјета, Јеванђеља, Посланица, Откривења... Обећана земља, Света земља, Земља свих језика и религија... Земља Рођења и Васкрсења.

Град Јерусалим се налази међу брдима Јудеје, на око 770 m надморске висине, између Средоземног и Мртвог мора. У граду живи око 700 000 становника. Стари град је подијељен на четири четврти: јеврејску, хришћанску, јерменску и муслиманску, које су међусобно одјељене зидовима, а град има изузетан значај за три велике религије: јудаизам, хришћанство и ислам.

Прво одредиште групе након смјештаја у хотел било је мјесто гдје се налази центар свијета, мјесто одакле смо сваки наредни дан кретали у обиласке, и мјесто коме смо се увијек враћали – Црква Гроба Господњег, Црква Васкрсења Христовог. Под једним кровом и Голгота, мјесто на коме је Христос распет, и плоча миропомозања, мјесто гдје је тијело нашег Господа положено након скидања са Крста, и Христов Гроб, мјесто гдје је Господ лежао и одакле је васкрсао. Под једним кровом и радост и туга, и бол и страдање, али и радост и васкрсење.

Прије уласка у Цркву, са лијеве стране се налази Стуб православља, Стуб који је расцјепљен прије доста година на Велику суботу приликом силаска Благодатног Огња православним хришћанима који су били истјерани из Храма, Стуб који је, милошћу Божијом, доказ да је православље једина права истина, и једини прави пут. Група се најприје упутила према Голготи, мјесту на којем је Христос распет. И као да се налазимо и у самом времену Христовог страдања, проживљавајући толико пута прочитано Јеванђеље о страдању Христовом. У срцу бол и патња због издаје, у глави одзвањају ријечи: „Распни га, распни!“ Срце узвикује: „Ниси ти крив Господе, крив сам ја!“ Грешна душа се испуњава покајањем, умива се потоцима суза, болно вапије и моли за опроштај Онога који је био без гријеха, а пострадао је због нас, да би искупио наше гријехе. Чланови групе су затим целивали плочу миропомозања, на коју је Господ положен након скидања са Крста, а затим се упутили ка Гробу Господњем. Заиста је тешко пронаћи ријечи којима би се исказала силна осјећања која обузму човјека на овом Светом мјесту. Сузе, молитва, самоиспитивање, бол и патња, покајање, али и радост и олакшање због наде и вјере у васкрсење, у живот вјечни. О, колико силно ум и срце жуде за спасењем душе! Поклоњење Гробу Господњем пратиле су сузе, усрдна молитва, болни вапаји Господу за опроштај. Поклоници су целивали и оригиналну стијену Светог Гроба, која се налази иза иконе Пресвете Богородице, као и стијену у

параклису Анђела, којом је био затворен Гроб и на којој је сједио Анђео који је мирносицама рекао: „Што тражите живога међу мртвима?“

Слушајући причу нашег водича, брата Јована, искуства са ранијих путовања, посебно о ономе што се на овом мјесту догађа за Васкрс, група је обишла и: параклис капетана Лонгина, плочу покајаног разбојника, затим мјесто гдје је царица Јелена, мајка цара Константина пронашла Часни крст, Наша група даље обилази и: Адамову лобању испод Голготе. Ту се налази стијена која је препукла од великог земљотреса у тренутку Исусове смрти. Низ ову пукотину се сливала Христова крв и падала на Адамову лобању која је сахрањена у гробу испод Голготе, и тако је искупљен прародитељски гријех, крвљу нашег Спаситеља. Ту се налазе и мироточива икона Пресвете Богородице, као и ризница - Соба Блага, гдје је изложен дио Часног Крста Господњег, а са стране, у кивотима, се налазе и многобројне мошти светитеља.

Стојећи на мјесту са кога је Пресвета Богородица посматрала страдање свога сина, немогуће је неразвишљати о њеном болу, и не осјетити бол у души због гријехова којим свакодневно издајемо Господа нашег Исуса Христа, баш као тада на Голготи. Са сузама, јецајући, у срцу одјекују ријечи: „О, Пресвета Владичице, опрости нам! Пресвета Богородице, спаси нас“

Долазећи у Свету Земљу свако од поклоника се препустио Господу, Његовој Светој вољи, а своје срце је отворио Спаситељу нашем да га он сам испуни оним што нам је на корист и спасење, оним што ћемо као печат понијети из Јерусалима, како бисмо наставили да живимо Јерусалимом. Управо због тога је ово путовање и требало да се отпочне са овог светог мјеста, како би се стекла свијест о томе гдје се налазимо, и како би се Светом Земљом могло корачати срцем. Тог првог дана поклоници су обишли и руски манастир Светог Александра Невског гдје се налази оригинална стијена са Голготе, на мјесту одакле је Господ изашао осуђен, судња врата кроз која је прошао и отишао на Голготу, затим тзв. Иглене уши, као и царска ризница Романових. Поклоници су имали прилику да обиђу и метох грчког манастира Успења Пресвете Богородице гдје се налази Икона Пресвете Богородице Јерусалимске, затим Храм Св. Јоакима и Ане, гдје се налази икона Свете Марије, баке Пресвете Богородице, те Цркву Светог Јована Крститеља, гдје се налази дио лобање Славног Претече и Крститеља Господњег. Врата манастира светог Архангела Мигајла у Јерусалиму, задужбине краља Милутина, су била затворена, али се прича нашег водича о овом манастиру урезала у наше срце, а наша пјесма је сигурно испунила зидове храма иза закључаних врата.

У молитвеном расположењу, са сузама и непрестано понављајући ријечи „Ниси ти крив Господе, крив сам ја!“ и „Није крив брат мој, крив сам ја!“ први дан у Светој Земљи привели смо крају. Посебан доживљај је био и поглед са крова хотела „Петра“ одакле нам је брат Јован показао Јерусалим на длану који се дубоко урезао у срце.

Другога дана у Светој Земљи група је обишла грчки манастир Светог Георгија Хозевита, гдје се налазе и мошти светог Јована Румуна. Изнад манастира је пећина Светог Пророка Илије, а околу манастира су многобројне испоснице. Свети Јован Крститељ је ту проповједао и крштавао водом, а Праведни Јоаким измолио од Бога Пресвету Богородицу. Поклоници су затим обишли Цркву Светог Пророка Јелисеја и Закејев дуд - дивљу смокву на коју се, како стоји у Јеванђељу по Луки, Закеј, старјешина цариника, будући низак растом, попео како би видио Исуса који је ушао у Јерихон и пролазио кроз њега. Видјевши га тада, Исус му рече да сиђе брзо јер му ваља бити у дому његовом, а Закејево покајање награди ријечима: „Данас дође спасење дому овоме; јер и ово је син Авраамов.“

Сљедећа дестинација поклоника је била Гора кушања, мјесто гдје је Господ након што је крштен, и након четрдесетодневног поста искушаван од стране ђавола, и мјесто гдје је Господ побједио три искушења: стомакоугађање, славољубље и среброљубље. Ту се налази манастир Четрдесетнице, пећина у којој је Господ постио 40 дана, као и мјесто посвећено побједи над трећим кушањем када је ђаво од Исуса тражио да му се поклони, нудећи му сва царства овога свијета, а Господ му је одговорио: „Иди од мене, Сатано, јер је написано: Господу Богу своме клањај се и њему јединоме служи!“ У манастиру се налази копија чувене иконе Богородице „Достојно јест“ која је и заштитница овог светог мјеста. Пјешачење до врха горе, и силазак низ стрме стијене пратила је топла молитва Господу која је носила печат овог светог мјеста: „Господе, помози нам да и ми свакодневно одолијевамо искушењима и да побиједимо своју гријеховну природу!“

А онда Јордан, мјесто гдје је Свети Јован Крститељ проповједао и крстио људе, мјесто гдје је и Исус Христос, навршивши тридесет година дошао из Назарета да прими крштење. Поклоници су имали прилику да се погрузе у ријечи Јордан, молећи Господа да ова света вода спере све оно што је нечисто у нама, сваки гријех душе и тијела. На овом мјесту је прочитано и јеванђеље о крштењу Господа нашег

Исуса Христа, а погружавање су пратили и звуци тропара Богојављења и пјесме посвећене Светом Јовану Крститељу.

Поклоници су се затим упутили ка манастир светог Герасима Јорданског, који се налази у јорданској пустињи, на неколико километара од Мртвог мора, недалеко од Јерихона. Ту се налази мјесто гдје се Пресвета Богородица са Младенцем Христом и праведним Јосифом сакрила приликом бјекства у Египат, и гдје је Пресвета Дјева први пут подојила Спаситеља нашег. У манастиру се налази и икона Пресвете Богородице – Млекопитатељница. Заиста је упечатљиво житије Светог Герасима, који је достигао велику духовну висину, коме су се и дивље звери покоравале, а један лав коме је светитељ извадио трн из шапе, за живота га је пратио и вјерно му служио. Када се свети Герасим упокојио, један од његових ученика је лава одвео на његов гроб, а од велике туге и бола лав је на старчевом гробу издахнуо.

Послужење соком и сувим хљебом које је још од Светог Герасима пракса у овом манастиру, цвркулт птица, цвијеће, дрвеће, радост, пјесма, престављали су право окрјепљење и за душу и за тијело, а у мислима и у срцу сваког од поклоника урезано је ово чудесно мјесто, мјесто са кога су у Јорданску пустињу отишли и Свети Јован, и Света Марија Египћанка, и Света Петка, и Свети Зосима...

Сљедећег, трећег дана боравка у Светој Земљи, поклоници су најприје обишли Тавор, Гору Преображења. Група је најприје посјетила руски манастир у коме се налази чудотворна икона Пресвете Богородице Таворске. Поклоницима су била отворена врата и Мелхиседекове пећине. По предању, Мелхиседек је ту, још прије Христа, приносио хљеб и вино, што је био чин његове свештене радње, а од брата Јована смо могли чути причу о животу Мелхиседековом. Поклоници су посјетили и мјесто гдје се према вјеровању Господ преобразио пред својим ученицима: Петром, Јаковом и Јованом, а гдје се данас налази католичка црква. Предиван, неописив, нестваран поглед са Тавора, и усрдна, жива молитва Господу за преображење душе, за очишћење душе покајањем, за збацивање хаљина гријеха, за облачење хаљина бијелих, хаљина нових - драгоцјени су бисер у ризници духовног Јерусалима сваког од поклоника.

А, након Тавора – Назарет, Црква са извором Пресвете Богородице, мјестом гдје је Свети Архангел Гаврило рекао Пресветој Дијеви Марији да ће зачети и родити сина Емануила. Ту се налази и мјесто гдје је била кућа Јоакима и Ане, а поред извора је нестварно лијепа Икона Пресвете Богородице са Богомладенцем Христом који стоји у Њеном стомаку. И, заиста, овдје се посјетилац прво сјети свих оних који немају дјецу, а желе их, и усрдна молитва за њих се просто излива из срца. Сама помисао на Пресвету Богородицу, на живот изабране Богодјевојчице, стварао је умиљење и посебно расположење у души поклоника који су посјетили ово свето мјесто о коме су толико пута читали.

Група је даље обишла и Кану Галилејску, мјесто гдје је Господ, на свадби на коју су били позвани и Он и ученици његови, на молбу Мајке Своје, претворио воду у вино, и тако учинио прво чудо. Поклоници су се затим упутили у Капернаум, посјетили су Цркву дванаест апостола, мјесто гдје је Господ изабрао 12 ученика, и провели пријатне тренутке на обали Галилејског мора. У Капернауму је Исус чинио многа чудеса која се описују у Јеванђељу. На Галилејском језеру је Исус Христос ходао по води, позвао прве апостола Андреја, Петра, Јакова и Јована, нахранио пет хиљада људи, а на брду изнад њега је одржао бесједу на гори...

Прије повратка у Јерусалим, поклоници су обишли и Гору Блаженства гдје се данас налази католичка црква, а гдје је Христос у својој Бесједи на Гори изрекао девет блаженстава која представљају љествицу којом се човјек још у овоземаљском животу уздиже до небеса, и постаје земаљски анђеол и небески човјек. И, дубоко из срца сваког од поклоника потекла је јеванђељска пјесма: *„Блажени су сиромашини духом, јер је њихово Царство небеско. Блажени су тужни, јер ће се они утјешити. Блажени су кротки, јер ће они наслиједити земљу. Блажени су гладни и жедни правде, јер ће се наситити. Блажени су милостиви, јер ће они бити помиловани. Блажени су чисти срцем, јер ће они Бога видети. Блажени су миротворци, јер ће се они синови Божији назвати. Блажени су прогнани правде ради, јер је њихово Царство небеско. Блажени сте кад вас, Мене ради, руже и прогоне и, лажући, набеде сваким злом. Радујте се и веселите се, јер је награда ваша велика на небесима; јер су тако прогонили пророке који су били пре вас.“*

Четврти дан овог путовања почео је Литургијом на Гробу Пресвете Богородице, у Цркви посвећеној Успењу Пресвете Богородице. Црква се налази поред Кедронског потока, а преко пута Гетсиманијског врта. Подигнута је изнад гроба, у који су апостоли положили тијело Пресвете Богородице, а одакле се она вазнијела на небо. Ту се налази и нестварно лијепа, тако умилна икона Богомајке, Пресвета Богородица Јерусалимска.

Силазећи степеницама у Храм, човјека обузима осјећај кога вјероватно нигдје на свијету нема, осим код наше Мајчице, Пресвете Богородице – радост, мир, спокој, молитвена тишина, утјеха... А Она, као да вас прима у своје наручје, отиरे сваку сузу, узима немоћи ваше, и топлом материнском молитвом моли Сина Свога за све нас.

Негдје на средини степеницана, са десне стране, налазе се кивоти са моштима светог Јоакима и Ане, родитеља Пресвете Богородице, и кивот са моштима праведног Јосифа. Већ годинама у овој Цркви служи и отац Прохор, Србин из Београда. Чланови групе су провели пријатне тренутке у Гетсиманијском врту, уз црни чај и у пријатној причи са оцем Прохором. Он је поклоницима испричао и причу о чуду Иконе Пресвете Богородице Јерусалимске, рекавши да је прије двадесетак година, Кедронски поток, усљед обилних киша те зиме, толико набујао, да се за пар сати излио на цијелу околину, поплавивши тако и цркву Богородичиног Гроба. Вода у цркви била је огромна и монаси су морали да изађу напоље. У помоћ су им притекле и сестре из манастира Свете Марије Магдалине који се налази у непосредној близини. Док су сви пумпама и кофама избацивали воду, на улазним вратима појавила се Икона Пресвете Богородице Јерусалимске. До врата је сама стигла и ту се зауставила, док су изненађени монаси и монахиње пали на земљу и уз плач и молитве кољенопреклоно пришли и целивали икону. Послије неколико дана, када се вода повукла, уз велике почести и молитве, икону је враћена у цркву Гроба Пресвете Богородице.

Гроб Пресвете Богородице налази се у малој пећини, испод стакла, и прекривен је мермерном плочом. Присуство Мајке Божије, њена Мајчинска љубав и посредништво, толико силно, скоро опипљиво се осјећају. Сузе благодати, благодарности, праћене усрдном молитвом непрестано теку. А Она, Мајчица наша, као да нас сједећи на трону гледа благим и умилним погледом, благосиљљујући свакога од нас, дајући нам јасно до знања да нас чује, да нас чува, да нас води, да је увијек са нама, и да је ту за свакога ко јој се молитвено обраћа. Кроз сузе се и пјевало, а заједно са сузама из срца се изливала и врела молитва, а Владичица наша је блажила бол и окретала га на радост, брисала наше сузе и милошћу својом умивала наше душе.

Препуни утисака поклоници су се упутили према Маслинској Гори. Сљедећа дестинација је био руски манастир Свете Марије Магдалине. У њему се налазе мошти Свете Јелисавете и инокиње Варваре, које су милошћу Божију, из Русије пренесене у Јерусалим. А Света Јелисавета која је приликом доласка у Свету Земљу пожељела да баш ту буде сахрањена, сада са неизмјерном радошћу дочекује све оне који долазе да јој се поклоне, дајући им благодат, слушајући њихове молитве, и уносећи радост у душу и живот поклоника. О, Света Јелисавета, моли Бога за нас!

У Цркви се налази и дио Часног Крста. Изнад олтара ове цркве налази се предивна икона која осликава како Марија Магдалина, отишавши у Рим, предаје црвено јаје цару Тиберију и потврђује да је Христос васкрсао, поздрављајући Тиберија ријечима: „Христос васкрсе!“

Група је затим посјетила руски манастир Христовог Вазнесења, у коме се у порти цркве налази дио стијене на којој је Пресвета Богородица стајала за вријеме распећа Христовог, а која је овамо пренјета из цркве Христовог Гроба у деветнаестом вијеку. Поклоници су имали прилику да посјете и мјесто гдје је била положена глава Светог Јована Крститеља, затим руски манастир у чијој цркви се налазе иконе Мајке Божије Брзопомоћница и Помоћница Изгубљеним, те мјесто гдје се налази стопа Господња утиснута у камену, као и грчки манастир Вазнесења Христовог у којем се налази икона Господа Пантократора која је спасила манастир, о чему нам је причала монахиња Ана, поријеклом из Србије, која је на чудесан начин, само Господу знаним путевима, дошла у овај манастир. На Маслинској Гори је и католичка црква са Оче нашом, гдје је Господ научио своје ученике како да се моле, изговоривши по први пут молитву Господњу. На зидовима у оквиру црквеног комплекса исписана је молитва Оче наш на више од шездесет језика, између осталог и на српском. Поклоници су на свом путу према Маслинској Гори прошли и поред мјеста гдје је Јуда издао Господа нашег Исуса Христа, као и поред мјеста гдје се Петар одрекао нашег Спаситеља, те поред мјеста гдје је каменован Свети Архиђакон Стефан. Својом молитвом на Маслинској Гори, Спаситељ наш нас је научио како треба да се молимо, тражећи само да буде воља Божија.

Овог четвртог дана, поклоници су цијелим путем до Цркве Успења Пресвете Богородице, а затим и на Маслинској Гори носили Крст који ће по повратку бити постављен у Цркву Вазнесења Господњег у Горњем Црњелову. Након Маслинске Горе, Крст је пронесен Улицом бола, којом је Господ носио свој Крст на путу до Голготе, а који је обиљежен са четрнаест тачака. Поклоници су се наизмјенично смјењивали у ношењу Крста, а група је идући Улицом бола прошла сљедеће станице: Преторију, тамницу гдје је био заточен Господ Исус Христос, и одакле је започео свој пут према Голготи. Ту је прочитано јеванђеље о страдању Христовом, а затим је услиједило мјесто гдје је Господ први пут пао

под теретом крста, затим мјесто сусрета Пресвете Богородице и Христа, мјесто на коме Симон из Кирина преузима Часни Крст од Исуса, мјесто на коме дјевојка из Јерусалима, Вероника, брише крваво лице Христово убрусом. Тај убрус и данас постоји и на њему је оцртан лик Христов, а у спомен ове благочестиве дјевојке, зове се Вероникин убрус. Затим је услиједило мјесто на коме Исус други пут под тежином Крста посрће и пада, затим мјесто које обиљежава плач жена Јерусалима над дјецом својом, те мјесто на коме Христос пада по трећи пут. Крст је затим пронесен кроз судња врата, затим положен на Голготи, па на плочи миропомазања, те на Христовом Гробу. Поклоници су затим поставили Крст на мјесту гдје је пронађен Часни Крст и ту је отпјеван и тропар Часном Крсту. Милошћу Божијом, поклоници ће овај Крст понијети из Свете Земље као благослов свима онима који га буду цјеливали и који му се буду поклањали.

Наредни, пети дан боравка у Светој Земљи, поклоници су започели Литургијом у величанственом руском манастиру Светог Јована Крститеља у Ен Карему, мјесту гдје је рођен славни Претеча. Литургију је служио отац Виктор уз учешће свештенства и монаштва из наше групе. У Храму се налази чудотворна икона Мајке Божије Казанске. Поклоници су обишли и пећину у којој је рођен, и гдје је живио Свети Јован са својим родитељима, мјесто сусрета Пресвете Богородице и Праведне Јелисавете, те капелу Казанске иконе Мајке Божије. Послије Литургије је услиједило послужење у трпезарији манастира. Након незаборавних тренутака проведених у овом манастиру, поклоници су обишли и манастир Часног Крста, мјесто гдје је праведни Лот посадио дрво које је касније постало Часни Крст, а затим Витанију или Лазарију, и кућу Марије и Марте, те гроб Лазарев из кога га је Господ васкрсао.

Поноћну Литургију у ноћи између суботе и недјеље у Цркви Гроба Господњег служило је неколико десетина свештенослужитеља, међу којима су били и свештеници и монаси из наше групе. Литургији је присуствовао велики број православних хришћана, Руса, Грка, Срба, који су једним срцем и једним духом осјећали силу мјеста на коме се налазе. А нешто заиста посебно, величанствено, неописиво радосно, било је поклонити се Гробу Господњем у недјељу ујутру, када је срце са неизмјерном радошћу узвикивало ријечи „Христос Васкрсе!“ Толико пута прочитано Јеванђеље сада је посвједочено, проживљено. И, ваистину, васкрсао је Христос Моћни, разоорио ад поноћни.

Свој наредни, шести дан, група је провела у Витлејему. Литургију у пећини Христовог рођења су служили православни Палестинци. Њихово јединство, једнодушност, заједничко учешће на Литургији, сузе и топла молитва оставили су посебан утисак на сваког од поклоника. Чланови групе су имали прилику да се поклоне звијезди и јаслама у којима је лежао Богомладенац, да се поклоне Икони Пресвете Богородице Витлејемске која је једина икона на којој се Пресвета Дијева Марија смије, радосна јер је родила Сина, затим пећини у којој је Пресвета Богородица подојла Господа Исуса Христа, а која се налази у склопу католичке цркве. По предању, једна кап млијека је пала на под Цркве и она је постала бијела. Поклоници су посјетили и пећину у којој се налазе кости четрнаест хиљада витлејемских младенаца које је Ирод побио.

На улазу у Витлејемску пећини, са лијеве стране се налази стуб са чудотворним ликом Господа Исуса Христа. Каже се да неки поклоници Господа виде са отвореним, а неки са затвореним очима. Присутни поклоници су имали прилику да виде Спаситељев лик час са отвореним очима, час кад трепне, час са затвореним очима. Осјећај је био величанствен, неописив, јединствен. Удивљени овим чудом, гледајући у лик Спаситеља, поклоници су тражили благослов од Живог Господа, а он је благосиљао свакога од нас. Покушај да се сликама забиљежи ово чудо није уродило плодом, а Господ као да је поручивао свакоме: „Дођите и видите, тражите и даће вам се! Куцајте и отвориће вам се!“

Мозаик и зидови у Цркви Рођења Христовог су оригинални, и потичу из четвртог вијека када је Цркву подигла царица Јелена, мајка цара Константина. Црква никада није рушена, као разлог томе наводи се да су је персијанци поштедили јер су на улазу били насликани ликови три мудраца у персијској ношњи, а предање каже да су једном приликом, немајући ко да брани Цркву од војника, њу сачували скакавци који су изашли из пет рупа које се налазе на једном од стубова. Такође, у Цркви се налази и гроб блаженог Јеронима, по поријеклу Србина из Босне. Ове дивне тренутке проведене у Витлејему уљепшала је и монахиња Доротеја која је провела чланове групе по горе описаним мјестима, а уприличено је и пригодно дружење и послужење у трпезарији Цркве.

А послије Витлејема, манастир Светог Саве Освећеног, мјесто гдје се у неописивом миру и спокоју, усрдна молитва просто излива из срца. А како и не би на овако Светом мјесту, мјесту гдје је долазио и наш Свети Сава, гдје је добио жезал, икону Пресвете Богородице Млекопитатељнице, и Икону Пресвете Богородице Тројеручице, мјесту које носи печат светитеља који га је основао и чије име носи, а чије мошти данас тамо леже, а Он благосиља свакога ко ту долази, мјесту које је чувар православља и исконског, здравог монаштва, са строгим правилима живота и са Типиком који је Свети Сава установио

и оставио. Због тога се многобројна чуда тамо непрестано дешавају. Мушкарци који долазе на поклоњење улазе у манастир и одлазе у обилазак, док је женама улазак у манастир забрањен. У пећинама над којима је подигнута Лавра, непрестано тече света вода. Ову воду је сам Христос даровао на чудесан начин, пошто се свети Сава молио да монаси из Лавре не морају ићи неколико километара сјеверно како би захватили воду. Једино у Лаври постоје извори воде, док је читава околина манастира безводна и ову воду користе како монаси Савати, тако и поклоници. У пустињи око Лавре су високе температуре, а киша врло ријетко пада, свега неколико пута годишње, када монаси сакупљају кишницу и касније је користе за разне потребе. У манастиру светог Саве Освећеног врло често код монаха који се упокоје, мошти не буду укочене, већ им тијело последије смрти, по благодати остаје покретљиво. У манастиру светог Саве примјетно је и једно друго чудо: по упокојењу, од тијела монаха не осјећа се никакав непријатан задах, иако се они најчешће сахрањују у камене гробове, гдје уопште нема земље. Послије извјесног времена, њихови гробови се отварају и кости упокојених монаха се сабирају у костурницу, како би се направило мјесто за новопретстављене монахе. Послије повратка моштију светог Саве у Лавру 1965. године са Запада, а до чега је дошло по усрдној молитви једног монаха коју је Господ услишио, приликом пресвлачења, мошти светог Саве су се саме од себе усправиле, да би га свештенмонаси могли лакше обући у православне одежде. У манастиру се налази и пећина Светог Јована Дамаскин чија врата су поклоницима била отворена. Монашки живот у манастиру светог Саве је веома строг. Богослужења почињу сат или два последије поноћи, трају шест-седам сати сваки дан, а за вријеме Великог поста и до десет сати. У манастиру се једе само једанпут дневно, изузев суботе, недјеље и великих празника, када се постављају двије трпезе. Занимљива је прича да се као млад монах Свети Сава борио са помишљу да убере једну јабуку у вријеме када није био благослов за јело. Пошто је побиједио ово искушење, Свети Сава је узео себи за правило да до краја живота не једе јабуке. Из поштовања према Њему, ни данашњи монаси у Лаври не једе јабуке.

Недалеко од овог манастира група је посјетила и манастир Светог Теодосија Великог, оснивача општежитељског монаштва. Свети Теодосије је направио манастир са 4 цркве и монашким келијама. Они монаси који су жељели да се подвизавају напуштали су манастир и живјели око њега у самоћи и молитви. Такође, јужно од манастирске цркве налази се пећина са гробним мјестима где су сахрањени Свети Теодосије Велики, Његова мајка, мајка Светог Саве Освећеног, и мајка Светих Козме и Дамјана. Група се затим упутила према манастиру Светог Симеуна Богопримца, који је преводечи пророка Исајиу био збуњен ријечима да ће дјевојка зачети и родити сина, и он је хтио да ријеч дјевојка замјени ријечју жена, али му се тада јавио анђеоло Божији и рекао да неће видјети смрти док не види Месију рођеног од дјеве. И, заиста, узевши Младенца Христа на своје руке, свети Симеон је рекао: „Сад отпушташ у миру слугу својега, Господе, по ријечи својој; јер видјеше очи моје спасење Твоје.“ Такође, Свети Симеон је прорекао и Пресветој Богородици да ће јој мач пробости душу, а ове ријечи које су се касније обистиниле, Пресвета је чувала у своме срцу. У Цркви се налази и гробница гдје су биле положене мошти Светитељеве прије Њиховог преноса у Цариград, а касније у Загорје.

По повратку у Јерусалим, поклоници су посјетили гору Сион, Горицу - мјесто тајне вечере, Давидов гроб, Црква уснућа Пресвете Богородице, а као и обично, дан у Светој Земљи завршен је молитвом и поклоњењем на Гробу Господњем.

Наредни, седми дан, понедељак, 09.02.2015. године заувјек ће бити урезан у срцима, у мислима сваког од поклоника који је присуствовао Божанственој Литургији у руском манастиру у Ен Карему, у правом смислу те ријечи. И, заиста, тога дана као да нам је Господ одшкринуо врата небескога раја, и показао како изгледа рај на земљи. Сам долазак у манастир, неописиво пријатни мириси, рајско биље, молитвена пјесма птица, све је просто одисало радошћу, спокојем, молитвом, животом. А Литургија, у срцу и души је изазивала нешто што човјек до тада вјероватно није никада осјетио. Отац Виктор је својим гласом, неизмјерном љубављу, миром, који су просто избијали из њега, „уздицао“ човјека до небеса, тако да је једина мисао која је пролазила кроз главу била: „О, Господе, каква ли је тек Небеска Литургија!“ И немогуће је пронаћи ријечи благодарности Господу, Мајци Божијој и Светом Јовану који су нам показали ово парче раја које ће свако од нас носити са собом цијелога живота. Литургију са оцем Виктором је служио и отац Срђан Васиљевић, члан групе, те су се ријечи Литургије могле чути и српском језику. Неописива радост, неизмјерна љубав, сузе, јединство - братска љубав, два народа, али једно срце, и једна мисао – Исус Христос. Касније је услиједило послужење у трпезарији, умилна пјесма руских монахиња, дружење са оцем Виктором који је зрачио неописивом љубављу коју је свакоме показивао, а онда наша пјесма у знак захвалности њима. И, заиста, ту смо сви плакали, од радости, среће, усхићења, умиљења, благодати... А срце, оно је само понављало ријечи: „Слава Теби, Боже! Слава Теби, Боже! Слава Теби, Боже!“

Последњег дана, пред сам полазак из Јерусалима, након Литургије у Цркви Гроба Пресвете Богородице, уз благослов Мајке Божије, група је кренула пут отаџбине. То јутро је била организована и посјета Јерусалимској патријаршији, те пријем код јерусалимског патријарха. Прије доласка на ајродром у Тел Авиву, група је прошла поред Емауса, мјеста гдје се Исус Христос након васкрсења јавио двојици ученика својих, Клеопи и Луки, а последња станица прије повратка кући је била Лида палестинска и Гроб Светог Великомученика Георгија, гдје су поклоници из свег гласа, пјесмом и срцем одали захвалност великом светитељу, помазали се миром које тече из камена са Његовог Гроба, те уз Благослов Светог Георгија напустили Свету Земљу.

О, колико ли се наших стопа поклопило са стопама Христовим корачајући Светом Земљом? О, колико ли је само усрдних молитава услишено, колико суза проливено...? Свако од поклоника на овом путовању ваистину је добио оно што је тражио од Господа. У човјека као да је усађено ново срце, а душа окупана сузама покајања и милошћу Божијом. Ум, срце и воља су у савршеном јединству и само у Господа гледају. О, какви ли ће тек пастири бити свештеници својој пастви након повратка са овог незаборавног путовања. Свако од поклоника из Јерусалима у себи носи Јерусалим, и, уз помоћ Божију, треба да настави да живи Јерусалимом. А негдје дубоко у срцу потајно тиња једна жеља, бар још једном доћи у Свету Земљу. Али, опет, нека буде воља Твоја Господе.

А, онако како је и почело путивање, тако је и завршено, пјесмом на београдском ајродрому, величајући и славећи онога који је смрћу смрт побиједио, васкрсењем нада утврдио, вазнесењем Небо отворио...“ Нека му је слава и хвала, у вијекове вијекова. Амин!

"Нико у овоме свету није срећан до онога ко је отворио широм капије свог духовног Јерусалима, своје душе, и примио Бога у себе" Свети Николај Велимировић